

Wyrok z dnia 15 czerwca 2005 r.

II PK 274/04

Postępowanie apelacyjne dotknięte jest nieważnością (art. 379 pkt 2 k.p.c.), jeżeli sąd drugiej instancji wydał wyrok po rozpoznaniu apelacji, bez uprzedniego wezwania do uzupełnienia jej braku przez dołączenie wymaganego pełnomocnictwa (art. 391 w związku z art. 130 § 1 i art. 126 § 3 k.p.c.).

Przewodniczący SSN Herbert Szurgacz, Sędziowie SN: Maria Tyszel, Andrzej Wasilewski (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 15 czerwca 2005 r. sprawy z powództwa Hanny S. przeciwko A. Spółce z o.o. w L. o odszkodowanie, wynagrodzenie i ekwiwalent za urlop, na skutek kasacji strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy z dnia 17 czerwca 2004 r. [...]

u c h y l i ł zaskarżony wyrok oraz zniósł postępowanie przed Sądem Okręgowym-Sądem Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy i przekazał sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania oraz orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego.

U z a s a d n i e n i e

Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy wyrokiem z dnia 17 czerwca 2004 r. [...], w sprawie z powództwa Hanny S. przeciwko „A.” Spółce z o.o. w L. o odszkodowanie, wynagrodzenie i ekwiwalent za urlop, w wyniku apelacji powódki oraz apelacji strony pozwanej zmienił zaskarżony wyrok Sądu Rejonowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy z dnia 28 stycznia 2004 r. [...] w ten sposób, że zasądził od strony pozwanej na rzecz powódki kwotę 25.441,38 zł tytułem odszkodowania za niezgodne z prawem wypowiedzenie umowy o pracę wraz z ustawowymi odsetkami i oddalił powództwo w pozostałej części oraz oddalił apelację strony pozwanej. Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legni-

cy w uzasadnieniu tego wyroku stwierdził w szczególności, że: po pierwsze - „za spóźnione uznać należy zarzuty strony pozwanej zgłoszone w apelacji złożonej w dniu 10 marca 2004 r., a wskazujące na naruszenie przez Sąd I instancji przepisów dotyczących sprostowania wyroku. Postanowienie o sprostowaniu w sentencji wyroku z dnia 28 stycznia 2004 r. błędów rachunkowych zostało doręczone pełnomocnikowi strony pozwanej w dniu 26 lutego 2004 r. W ustawowym terminie żadna ze stron nie zaskarżyła tego orzeczenia. Zatem uprawomocniło się ono w dniu 5 marca 2004 r. i na podstawie art. 365 § 1 k.p.c. wiąże zarówno Sąd, jak i strony postępowania.”; po drugie - „przy wypowiedzeniu powódce umowy o pracę doszło do naruszenia przepisów art. 30 § 4 i art. 41 k.p. Przyczyna wypowiedzenia wskazana w pisemnym oświadczeniu z dnia 12 grudnia 2002 r. została sformułowana w sposób zbyt ogólny. (...) stwierdzenie, że powódka „niezastosowała się do poleceń zarządu” nie pozwalało na jednoznaczną ocenę, jakie wydarzenia pracodawca łączył z zachowaniem powódki uzasadniającym wypowiedzenie”; po trzecie - „pismo o wypowiedzeniu stosunku pracy zostało doręczone powódce w trakcie korzystania przez nią z urlopu wypoczynkowego. (...) w trakcie postępowania pierwszoinstancyjnego pozwana Spółka nie kwestionowała faktu, iż powódka od dnia 2 grudnia 2002 r. korzystała z urlopu wypoczynkowego. Twierdziła jedynie, że oświadczenie o wypowiedzeniu zostało doręczone powódce w dniu, w którym była ona obecna w pracy (...). W apelacji strona pozwana po raz pierwszy zarzuciła, że urlopu wypoczynkowego na okres od 2 do 13 grudnia 2002 r. udzieliła powódce osoba nieuprawniona do podejmowania w imieniu pracodawcy czynności z zakresu prawa pracy. Powyższa okoliczność nie podlega badaniu przez Sąd Okręgowy. Zgodnie bowiem z art. 381 k.p.c., sąd drugiej instancji może pominąć nowe fakty i dowody, jeżeli strona mogła je powołać w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji, chyba że potrzeba powołania się na nie wynikła później. Niezależnie od powyższego, (...) brak jest dowodów, które uzasadniałyby pogląd o braku umocowania Anety K. do reprezentowania strony pozwanej w sprawach z zakresu prawa pracy, stosownie do art. 3¹ § 1 k.p.”; po czwarte - Sąd pierwszej instancji „prawidłowo wyliczył równowartość jednomiesięcznego wynagrodzenia powódki, liczonego jak ekwiwalent za urlop wypoczynkowy. W tym zakresie zastosowanie znajdują przepisy rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 8 stycznia 1997 r. w sprawie szczegółowych zasad udzielania urlopu wypoczynkowego, ustalania i wypłacania wynagrodzenia za czas urlopu oraz ekwiwalentu pieniężnego za urlop (Dz.U. Nr 2, poz. 14 ze zm.)”; po piąte - natomiast na uwzględnienie

nie zasługiwała apelacja powódki, bowiem „strona pozwana nieprawidłowo zastosowała wobec powódki jednomiesięczny termin wypowiedzenia umowy o pracę. Powódka zatrudniona była u strony pozwanej od dnia 1 lutego 2000 r. do dnia 31 stycznia 2003 r., a zatem co najmniej 3 lata w rozumieniu art. 36 § 1 pkt 3 k.p. Sąd I instancji, określając okres pracy powódki u strony pozwanej, zastosował przepis art. 112 k.c., zgodnie z którym termin oznaczony w latach kończy się z upływem dnia, który nazwą lub datą odpowiada początkowemu dniowi terminu. Tymczasem do liczenia terminów określonych w przepisach prawa pracy, przepisy Kodeksu cywilnego znajdują zastosowanie jedynie odpowiednio i tylko w zakresie nieuregulowanym prawem pracy. W uzasadnieniu uchwały z dnia 21 maja 1991 r., I PZP 16/91 (OSNCP 1992, nr 1, poz. 10) Sąd Najwyższy odrzucił stosowanie reguły art. 112 k.c. do stosunków pracy.”; po szóste - „zgodnie z art. 49 k.p., w razie wypowiedzenia krótszego niż wymagany, umowa o pracę rozwiązuje się z upływem okresu wymaganego, a pracownikowi przysługuje wynagrodzenie do czasu rozwiązania umowy. Wobec powyższego, zmianie uległa również kwota zasądzona na rzecz powódki odszkodowania w związku z naruszeniem przez stronę pozwaną przepisów o rozwiązywaniu umów o pracę za wypowiedzeniem. Przyznając powódce zarówno wynagrodzenie z art. 47¹ k.p., jak i wynagrodzenie z art. 49 k.p., Sąd Okręgowy nie podzielił stanowiska Sądu Najwyższego wyrażonego w uchwale z dnia 4 listopada 1992 r., I PZP 63/92 (OSNCP 1993 nr 7-8, poz. 201), wedle którego, jeżeli wypowiedzenie stosunku pracy jest nieuzasadnione lub narusza przepisy o wypowiedzaniu umów o pracę (art. 45 § 1 k.p.) i jednocześnie zastosowano okres wypowiedzenia krótszy niż wymagany (art. 49 k.p.) - nie stosuje się art. 45 § 2 k.p., chyba że przewidywane w tym przepisie odszkodowanie jest korzystniejsze od wynagrodzenia z art. 49 k.p. W ocenie Sądu Okręgowego pogląd wyrażony w powołanej uchwale nie znajduje uzasadnienia w obowiązujących przepisach Kodeksu pracy. Żaden przepis nie wyklucza prawa pracownika do odszkodowania z art. 45 § 1 k.p., jeśli dodatkowo pracodawca zastosował krótszy niż wymagany okres wypowiedzenia. Zdaniem Sądu Okręgowego, pracownikowi przysługuje wynagrodzenie za skrócony okres wypowiedzenia z art. 49 k.p., a nie odszkodowanie określone w art. 45 k.p. tylko wtenczas, gdy uchybienie pracodawcy przy wypowiedzeniu umowy o pracę polegało jedynie na zastosowaniu krótszego od wymaganego okresu wypowiedzenia.”; po siódme - „w związku z tym, że umowa o pracę prawidłowo powinna zostać rozwiązana przez stronę pozwaną w dniu 31 marca 2003 r., powódce na podstawie art. 171 § 1 pkt 1

k.p. w związku z art. 155¹ § 1 k.p. przysługuje ekwiwalent pieniężny za niewykorzystany urlop wypoczynkowy za rok 2003 r. w wymiarze proporcjonalnym do okresu przepracowanego w Spółce w roku ustania stosunku pracy.”

W kasacji od powyższego wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy z dnia 17 czerwca 2004 r. pełnomocnik strony pozwanej zaskarżył rozstrzygnięcie Sądu w całości, zarzucając naruszenie: po pierwsze - art. 3¹ § 1 *in fine* k.p. „polegające na pozbawionym podstawy prawnej założeniu, iż pełnomocnik zarządu, a jednocześnie podwładna powódki - Aneta K., nie zaś zarząd Spółki, jest uprawniona do składania skutecznych oświadczeń w zakresie prawa pracy, w tym dotyczących udzielania urlopów pracowniczych, mimo braku wyraźnego wyznaczenia jej do dokonywania tych czynności przez Zarząd Spółki”; po drugie - art. 30 § 4 k.p. „wobec uznania, iż wskazana w piśmie strony pozwanej przyczyna wypowiedzenia powódce stosunku pracy, tj. „niestosowanie się do poleceń Zarządu”, nie odpowiada wymogom stawianym przez wskazany przepis oświadczeniom pracodawcy o rozwiązaniu stosunku pracy za wypowiedzeniem”; po trzecie - art. 130 § 1 w związku z art. 373, art. 368 i art. 91 k.p.c. „z uwagi na niewezwanie strony powodowej do usunięcia braków apelacji, polegających na: nieprzedstawieniu zarzutów i wniosków apelacyjnych, nieokreśleniu wartości przedmiotu zaskarżenia oraz nieprzedłożeniu pełnomocnictwa upoważniającego pełnomocnika do występowania w imieniu powódki w postępowaniu apelacyjnym oraz następczym przyjęciu dotkniętej brakami apelacji do rozpoznania”; po czwarte - art. 373 w związku z art. 368 k.p.c. „wobec bezpodstawnego przyjęcia, iż apelacja strony powodowej, mimo braków formalnych polegających na nieprzedstawieniu zarzutów i wniosków apelacyjnych, jak również nieokreśleniu wartości przedmiotu zaskarżenia oraz mimo wniesienia apelacji przez osobę nieumocowaną do występowania w imieniu powódki, odpowiada wymogom formalnym uzasadniającym jej rozpoznanie”; po piąte - art. 381 k.p.c. „z uwagi na przyjęcie bezpodstawnego założenia, iż zgłoszone w apelacji zarzuty - odnoszące się do okoliczności, iż pełnomocnik Zarządu Aneta K. nie była uprawniona do składania skutecznych oświadczeń w zakresie prawa pracy, w tym dotyczących udzielania urlopów pracowniczych, mimo braku stosownego wyznaczenia jej do dokonywania tych czynności przez Zarząd Spółki, jak również, że wniosek złożony przez pracownika ubiegającego się o udzielenie urlopu, niezawierający oświadczenia o jego akceptacji lub odmowie udzielenia urlopu, pociąga za sobą skutki związane z udzieleniem urlopu pracownikowi - a dotyczące prawnego znaczenia powyższych

okoliczności wynikających ze złożonych w trakcie przewodu sądowego dowodów, winny zostać potraktowane na równi z „nowymi faktami i dowodami” podlegającymi pominięciu jako spóźnione”; po szóste - art. 91 w związku z art. 378 § 1 i art. 379 pkt 2 k.p.c. „wobec nienależytej reprezentacji strony powodowej w postępowaniu przed Sądem drugiej instancji, wynikającej z faktu, że zakres udzielonego w dniu 17 marca 2003 r. przez powódkę pełnomocnictwa upoważniał pełnomocnika do zastępowania strony powodowej jedynie przed Sądem Rejonowym w Legnicy [...], co wykluczało możliwość skutecznego zaskarżenia, przez wskazaną w pełnomocnictwie osobę, wyroku Sądu I instancji apelacją wniesioną w imieniu powódki”; po siódme - art. 384 k.p.c. „wyrażające się w zmianie na niekorzyść strony pozwanej wyroku Sądu I instancji, mimo zaistnienia przesłanek uzasadniających uznanie, iż strona powodowa nie wniosła apelacji odpowiadającej wymogom formalnym uzasadniającej jej rozpoznanie”; po ósme - art. 325 w związku z art. 386 §1 k.p.c. „wobec błędnego sformułowania sentencji wyroku Sądu II instancji, poprzez nieokreślenie, którego konkretnie punktu orzeczenia Sądu I instancji dotyczy dokonana zmiana oraz wyrażającego się w nieuzasadnionym dokonaniu zmiany pkt II. wyroku Sądu I instancji.”

Równocześnie, jako okoliczności uzasadniające przyjęcie kasacji do rozpoznania pełnomocnik strony pozwanej wskazał: po pierwsze – „oczywiste naruszenie prawa”: (a) art. 91 w związku z art. 378 § 1 i art. 379 pkt 2 k.p.c.; (b) art. 130 § 1 w związku z art. 373, art. 368 i art. 91 k.p.c.; (c) art. 373 w związku z art. 368 k.p.c.; oraz po drugie - „nieważność postępowania przed Sądem II instancji, wynikającą z faktu, iż pełnomocnik strony powodowej, będąc upoważnionym do reprezentowania powódki przed Sądem Rejonowym w Legnicy [...], nie był jednocześnie należycie umocowany do skutecznego wniesienia w jej imieniu środka odwoławczego oraz reprezentowania powódki w postępowaniu apelacyjnym.”

W konsekwencji, w kasacji sformułowany został wniosek o „uchylenie wyroku w zaskarżonej części, zniesienie toczącego się na skutek apelacji strony powodowej, dotkniętego nieważnością postępowania przed Sądem II instancji i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania, ewentualnie zasądzenie od strony powodowej na rzecz strony pozwanej zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.”

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do dyspozycji art. 3 ustawy z dnia 22 grudnia 2004 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. z 2005 r. Nr 13, poz. 98), która weszła w życie z dniem 6 lutego 2005 r. (art. 6 tej ustawy), do złożenia i rozpoznania kasacji od orzeczenia wydanego przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, a także do odmowy przyjęcia kasacji do rozpoznania, stosuje się przepisy dotychczasowe.

Zgodnie z art. 393¹¹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy rozpoznaje sprawę w granicach zaskarżenia kasacją oraz jej podstaw, w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod rozwagę nieważność postępowania (art. 379 k.p.c.).

W rozpoznawanej sprawie w kasacji, niezależnie od szeregu innych zarzutów, podniesiony został również zarzut nieważności postępowania poprzez naruszenie art. 91 w związku z art. 378 § 1 oraz art. 379 pkt 2 k.p.c. „wobec nienależytej reprezentacji strony powodowej w postępowaniu przed Sądem drugiej instancji, wynikającej z faktu, że zakres udzielonego w dniu 17 marca 2003 r. przez powódkę pełnomocnictwa upoważniał pełnomocnika do zastępowania strony powodowej jedynie przed Sądem Rejonowym w Legnicy w sprawie IV P 1248/02, co wykluczało możliwość skutecznego zaskarżenia, przez wskazaną w pełnomocnictwie osobę, wyroku Sądu I instancji apelacją wniesioną w imieniu powódki.” Równocześnie, z akt sprawy jednoznacznie wynika, że powódka udzieliła pełnomocnictwa Włodzimierzowi P. do reprezentowania jej wyłącznie w postępowaniu „przed Sądem Rejonowym w Legnicy Wydziałem Pracy w sprawie [...] oraz do składania oświadczeń, wniosków oraz podpisywania dokumentów niezbędnych do wykonania niniejszego pełnomocnictwa” [...]. Następnie, w protokole rozprawy odwoławczej, która odbyła się w dniu 9 czerwca 2004 r. przed Sądem Okręgowym-Sądem Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy w niniejszej sprawie [...], na skutek apelacji wniesionej przez powódkę oraz przez stronę pozwaną od wyroku Sądu Rejonowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy z dnia 28 stycznia 2004 r., Sąd odnotował, że „powódka nie stawiła - zawiadomiona prawidłowo”, natomiast „stawił się jej pełnomocnik Włodzimierz P. - pełnomocnictwo w aktach” - gdy tymczasem, w aktach sprawy brak jest takiego pełnomocnictwa, którym powódka umocowywałaby Włodzimierza P. do wniesienia w jej imieniu apelacji lub do reprezentowania jej w postępowaniu apelacyjnym w niniejszej sprawie i nie można go również domniemywać, skoro powódka nie uczestniczyła w rozprawie przed Sądem Okręgowym-Sądem Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy w dniu 9 czerwca 2004 r. Ponieważ po przeprowadze-

niu rozprawy w dniu 9 czerwca 2004 r. Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy postanowił „odroczyć publikację wyroku na dzień 17 czerwca 2004 r.”, następnie w protokole publikacji wyroku z dnia 17 czerwca 2004 r. Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy odnotował między innymi, iż po wywołaniu sprawy „powódka i jej pełnomocnik nie stawili się”, po czym ogłosił wyrok w niniejszej sprawie. Zważywszy więc na to, że Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy, jako Sąd drugiej instancji, przystąpił do rozpoznania apelacji wniesionej w niniejszej sprawie w imieniu powódki oraz apelacji strony pozwanej, a następnie wydał wyrok w tej sprawie, bez uprzedniego wezwania powódki oraz wnoszącego w jej imieniu apelację - Włodzimierza P. do uzupełnienia braku apelacji wniesionej w imieniu powódki poprzez dołączenie wymaganego pełnomocnictwa (art. 391 w związku z art. 130 § 1 i art. 126 § 3 k.p.c.), trafny okazał się podniesiony w kasacji strony pozwanej zarzut, iż postępowanie przed Sądem Okręgowym-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy, w wyniku którego rozpoznana została apelacja wniesiona w imieniu powódki oraz apelacja strony pozwanej, dotknięte było nieważnością w rozumieniu art. 379 pkt 2 k.p.c., ponieważ pełnomocnik powódki, który wniósł w jej imieniu apelację, a następnie uczestniczył w jej imieniu w tym postępowaniu, nie był należycie umocowany. Tym samym, bezprzedmiotowe okazało się rozpoznanie pozostałych zarzutów podniesionych w kasacji.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd Najwyższy na podstawie art. 393¹³ § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

=====